

Chrostowski, Tadeusz / Śniadała, Tadeusz / Aptowicz, Andrzej

Służba weterynaryjna województwa płockiego, jej osiągnięcia i perspektywy rozwoju

Notatki Płockie 21/3-86, 28-30

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Służba weterynaryjna województwa płockiego jej osiągnięcia i perspektywy r o z w o j u

W Kraju mamy cztery Wydziały Weterynaryjne Akademii Rolniczych — w Warszawie, Wrocławiu, Lublinie i Olsztynie, które corocznie łącznie kończy około 400 lekarzy weterynarii, specjalistów z akademickim wykształceniem. Służba weterynaryjna w Polsce podlega jest Ministerstwu Rolnictwa — Departamentowi Weterynarii.

Departament Weterynarii działa za pośrednictwem 49 Wojewódzkich Zakładów Weterynarii, w których można wyróżnić 3 główne pioniry: profilaktykę i leczenie zwierząt, zwalczanie chorób zaraźliwych i weterynaryjną inspekcję sanitarną.

W Wojewódzkim Zakładzie Weterynarii w Płocku zatrudnionych jest 506 pracowników, z tego 138 lekarzy, 55 techników weterynarii, a pozostali to służba pomocnicza i pracownicy administracyjni. Około 80% wszystkich pracowników zatrudnionych jest w 40 terenowych placówkach — Państwowych Zakładach Leczniczych dla Zwierząt, tak rozmieszczonych, aby w każdej gminie był jeden zakład. Niektóre tylko większe lecznice obejmują swoją działalnością teren 2 gmin.

Służba weterynaryjna stosuje w szerokim zakresie zabiegi profilaktyczne i lecznicze, przyczyniając się do zwiększenia ilości i produktywności zwierząt. Likwidując w zarodku, lub niedopuszczając do rozprzestrzenienia chorób zaraźliwych, zapobiega poważnym stratom gospodarczym. Zwalczając choroby zwierząt przenoszące się na ludzi, stoi na straży zdrowia człowieka.

Te właśnie idee przyświecały władzom weterynaryjnym, gdy w latach 60-tych polecieli przystąpić terenowej służbie weterynaryjnej do Powszechnej Akcji Zwalczania Gruźlicy Bydła. Dzięki dużemu zaangażowaniu lekarzy i techników weterynarii i ich ogromnemu wysiłkowi już w 1969 r. teren obecnego województwa płockiego został uznany za wolny od gruźlicy bydła, a w roku 1975 cały kraj.

Poprawiła się produktywność tych zwierząt, a najważniejsze, że dzieci nasze i my sami pijemy obecnie mleko od krów zdrowych, że nie obawiamy się niebezpieczeństwa zachorowania na gruźlicę. Obecnie bada się kontrolnie każdego roku całe pogłowie bydła w gospodarstwach uspołecznionych i co trzy lata w gospodarstwach indywidualnych. Sporadycznie występujące przypadki dodatnich reakcji na tuberkulinę są szczegółowo analizowane, a krowy podejrzane o zarażenie się gruźlicą — likwidowane.

Drugą groźną chorobą, również przenoszącą się i niebezpieczną dla ludzi, z którą służba weterynaryjna podjęła walkę jest brucelloza. W 1971 roku przystąpiono do akcji zwalczania tej choroby. Przebadano całe pogłowie bydła zarówno w gospodarstwach uspołecznionych jak i indywidualnych. Krowy chore zostały wykupione od właścicieli i usunięte z hodowli.

Już w następnym roku teren obecnego woj. płockiego został uznany za wolny od brucellozy bydła. Dzięki tej akcji uratowano wiele cieląt, poprawiła się mleczność krów i uwolniono ludzi, zwłaszcza bezpośrednio stykających się ze zwierzętami, od groźby zakażenia się tą niebezpieczną chorobą.

Ważnym zadaniem służby weterynaryjnej jest zwalczanie chorób zaraźliwych. W województwie płockim, w chwili obecnej notuje się korzystną sytuację epizootyczną.

Jednym z najważniejszych zadań służby weterynaryjnej jest zabezpieczenie zwierząt przed chorobami. W tym celu dokonuje się wielu ochronnych i profilaktycznych szczepień zwierząt. Podaje się preparaty witaminowe i mineralne.

W roku 1975 zaszczepiono 811.556 szt. świń przeciw różycy, 169.211 szt. świń przeciw pomorowi, 54.212 psów przeciw wścieklicznie, przeciw pomorowi rzekomemu i 13.014.707 szt. drobiu. Oprócz tego przeprowadzono 530.498 innych szczepień, takich jak iniekcji preparatem

Ferrodex u prosiąt, szczepionką przeciw chorobom wychowu oraz macior Coliwac S.

Województwo płockie posiada stosunkowo wysoką obsadę zwierząt. Spis czerwcowy z 1975 roku wykazał stan 963.500 sztuk inwentarza bez drobiu. Pełne zabezpieczenie zdrowia tych zwierząt należy do podstawowych zadań służby weterynaryjnej.

Jakość usług i poziom lecznictwa wzrasta z każdym rokiem. Obecnie lekarze weterynarii, to wysokiej rangi specjaliści z akademickim wykształceniem.

Przeprowadzane są u zwierząt skomplikowane zabiegi i operacje. Cesarskie cięcia, laparatomie, operacje usuwania obcych ciał z przedłożków nie należą już do rzadkości. Tworzy się specjalistyczne oddziały, w których zatrudnieni są lekarze wet. o wysokich kwalifikacjach.

Utworzono już 4 oddziały specjalistyczne w Płocku, Kutnie, Gostyninie i Sierpcu, zajmujące się wyłącznie zwalczaniem bezpłodności i chorobami gruczołu mlekowego. W tych samych lecznicach działają oddziały specjalistyczne ds. chorób drobiu. Planowane są dalsze komórki specjalistyczne, takie jak chorób świń i chorób przychówka.

Przychodnie i lecznice weterynaryjne, aczkolwiek jeszcze w wielu wypadkach działające w pomieszczeniach zastępczych, są jednak coraz ładniejsze i lepiej wyposażone. Lecznice weterynaryjne w Płocku i Kutnie wyposażone są w aparaty rentgenowskie. W Kutnie, Płocku i Sierpcu zorganizowano laboratoria rozpoznawcze, przeprowadzające badania analityczne, bakteriologiczne, serologiczne i inne.

W roku bieżącym oddane zostaną do użytku po kapitalnym remoncie przychodnie dla zwierząt w Sannikach, Bielsku, Płocku i Kutnie. W latach następnych będą budowane nowe lecznice w Strzelcach, Zawidzu, Łęczycy i Krośniewicach oraz Wojewódzkie Laboratorium Weterynaryjne w Płocku. Planowane jest radiofonizowanie lecznic w Sierpcu, Płocku, Gostyninie i Łęczycy.

Aby zapewnić pomoc weterynaryjną o każdej porze dnia i nocy utworzono przy Państwowych Zakładach Leczniczych dla Zwierząt w Kutnie, Łęczycy, Gostyninie, Sannikach, Wyszogrodzie, Płocku, Bielsku i Sierpcu, pogotowie weterynaryjne czynne całą dobę. Ogółem w 1975 roku leczono 262.433 zwierzęta, a wśród nich nie tylko zwierzęta domowe, ale i dzikie np. w Ogrodzie Zoologicznym w Płocku.

Dynamiczny rozwój hodowli i powstawanie nowych systemów chowu, polegających na organizowaniu ferm przemysłowych, zmienić musi również i system zabezpieczający stan zdrowotny zwierząt. Jeszcze do tej pory strzykawka w rękę lekarza weterynarii jest sprzętem niezbędnym. Jednak przy intensywnym rozwoju hodowli indywidualne podawanie leku, czy szczepionki jest zbyt pracochłonne i zabiera zbyt dużo czasu. Obecnie jest już w użyciu do-

skonała i sprawdzona szczepionka przeciw pomorowi rzekomem drobiu podawana w wodzie do picia. A jeszcze w latach 60-tych szczepienie to odbywało się także przy pomocy strzykawki. Ta sama czynność, która zabierała ludziom kilka dni czasu, obecnie wykonywana jest przez jednego pracownika w ciągu 1—2 godzin. Dla bardzo licznego pogłowia, często liczącego 5 - 10 tysięcy szt. w jednym gospodarstwie odczuwa się pilną potrzebę stosowania preparatów zadawanych z paszą, z wodą lub drogą aerogenną w postaci aerozoli. W chowie przemysłowym najbardziej opłacalną formą postępowania leczniczego może być stosowanie wczesnej profilaktyki zintegrowanej z cyklem produkcyjnym. Ten przyszłościowy kierunek lecznictwa weterynaryjnego może być rozwijany pod warunkiem opracowania nowych form leków i szczepionek, przeznaczonych dla zwierząt oraz pod warunkiem rozwinięcia terenowych laboratoriów przygotowanych do badania pasz i warunków środowiskowych, jako najczęstszych przyczyn powstawania chorób.

Służba weterynaryjna winna dysponować szybkimi środkami lokomocji, przystosowanymi do terenu, oraz dla lepszej operatywności — radiotelefonami.

Pogląd o budowaniu jak największej liczby punktów weterynaryjnych często o jednoosobowej obsadzie wydaje się być już przestarzały. W nowoczesnym postępowaniu myśleć trzeba o zakładach gromadzących pracowników fachowych — specjalistów odpowiednio przeszkolonych i zaopatrzonych w skuteczne terapeutyki i specjalistyczny sprzęt.

Następnym kierunkiem działalności służby weterynaryjnej jest nadzór sanitarny i sanitarno-weterynaryjny nad środkami żywności pochodzenia zwierzęcego, przeznaczonymi na potrzeby rynku wewnętrznego i na cele eksportowe.

Obecnie ukształtowany osobny pion pod nazwą Weterynaryjnej Inspekcji Sanitarnej (WIS) w okresie powojennym przechodził różne zmiany organizacyjne. Jako stosunkowo mały dział służby weterynaryjnej stanowi już dziś poważny aparat organizacyjny w naszym województwie, zatrudniający lekarzy wet., oglądaczy mięsa, kontrolerów sanitarnych, laborantów, trychinoskopistów, personel pomocniczy i administracyjny — ogółem 114 osób, co stanowi 20% wszystkich pracowników służby weterynaryjnej woj. płockiego.

Pracownicy ci pełnią nadzór sanitarno-weterynaryjny i sanitarny we wszystkich fazach produkcji — od momentu wejścia zwierząt na teren zakładów do momentu wyjścia gotowego produktu spożywczego, poza teren zakładów. Mówiąc lapidarnie wszyscy ci pracownicy pełnią w sposób zorganizowany służbę w ochronie zdrowia konsumenta poprzez wykonywanie nadzoru nad artykułami pochodzenia zwierzęcego: jak mięso, ryby, drób oraz jego przetwory, poprzez wyspecjalizowanych w tej dziedzinie pracowników.

Z jednej strony WIS sprawdza badaniem przedubojowym jak i poubojowym, czy zwierzę, a następnie jego tusza kwalifikuje się pod względem zdrowotnym do konsumpcji, a z drugiej strony egzekwuje obowiązujące personel zakładu mięsnego przepisy w zakresie higieny zwierząt rzeźnych i mięsa oraz przetwórstwa artykułów pochodzenia zwierzęcego.

Weterynaryjna Inspekcja Sanitarna przeprowadza badania mikrobiologiczne i chemiczne surowców, półfabrykatów oraz produktów gotowych; wykonuje badania mikrobiologiczne sprzętu oraz urządzeń służących do produkcji; prowadzi badania w zakresie substancji obcych w żywności, dotyczących głównie pozostałości antybiotyków oraz pestycydów; zajmuje się sprawami ochrony radiologicznej żywności, badaniem i oceną sanitarną i weterynaryjną przydatności do spożycia ryb surowych i wędzonych oraz przetworów rybnych, a także innych surowców zwierząt wodnych; sprawuje nadzór nad wszystkimi zakładami przemysłu kluczowego, spółdzielczego i prywatnego.

W ramach Wojewódzkiego WIS działają: 5 zakładowych inspektoratów w Zakładach Mięsnych i Drobiarskich w Płocku, Kutnie i Sierpcu, 4 rejonowe inspektoraty w Płocku, Kutnie, Sierpcu i Gostyninie, obejmujące nadzorem sanitarnym wszystkie zakłady prowadzące produkcję, obrót oraz przechowywanie środków spożywczych zwierzęcego pochodzenia. Ponadto Wojewódzkiej WIS podporządkowane są 53 obwody badania zwierząt rzeźnych i mięsa oraz laboratorium żywnościowe. Łącznie WIS podlegają 62 placówki, czuwając nad higieną pro-

dukcyj i zdrowotności jego przetworów. Przykładowo w roku 1975 w laboratorium wykonano 20.115 analiz jednostkowych oraz zbadano przed i po uboju —

Koni	Bydła	Cieląt	Świń	Owiec
247	29.498	17.870	418.058	3.127

Istniejący w Polsce stan prawny, a zwłaszcza ustawa z dnia 25 XI 1970 r., o warunkach zdrowotnych żywności i żywienia oraz powiązane z nią rozporządzenia wykonawcze w sposób zasadniczy poszerzyły zakres działania służby weterynaryjnej przekazując jej nadzór sanitarny nad sprawami będącymi dotychczas w gestii San-Epidów. W wyniku tego niepomniernie wzrosły kompetencje i obowiązki WIS oraz jej społeczne znaczenie.

*

Jesteśmy dziś świadkami narastania nowego światowego problemu, ochrony środowiska człowieka. Ma on charakter interdyscyplinarny i musi wytworzyć nowe specjalności, między innymi środowiskowego lekarza weterynarii. Wszystkie te elementy działania wykazują humanistyczne cele zawodu weterynaryjnego, ukierunkowane do zabezpieczenia zdrowia ludzkiego jako największej naszej wartości.

„Sanitas animalium pro salute homini”

